

POKUŠENIE PELAGIANIZMU

587/2018

www.inky.sk

4. 9. 2018

... alebo o tom, že kresťanstvo nie je telo bez Ducha – po všetkých stránkach.

„Gnosticizmus viedol k ďalšej starej heréze, ktorá rovnako existuje aj dnes. S plynutím času mnohí začali chápať, že nie poznanie nás robí lepšími alebo svätými, ale život, aký vedieme. Problémom je, že to po troche zdegenerovalo - takým spôsobom, že samotný omyl gnostikov sa len transformoval, nebol však prekonaný.“ (GE 47).

V čom spočíva problém pelagianizmu? V tom, že „moc, ktorú gnostici pripisovali inteligencii, niektorí začali pripisovať ľudskej vôli, osobnému úsiliu.“ (GE 48).

Dnešní pelagiáni „aj keď sladkými rečami hovoria o Božej milosti, sa v podstate spoliehajú len na vlastné sily a cítia sa nadradení nad druhými, pretože sa riadia určitými normami alebo pretože sú neochvejne verní istému katolíckemu štýlu z minulosti“ (GE 49).

„Prejavuje sa v mnohých, zdanlivo navzájom odlišných postojoch: v obsesii pre zákon, vo fascinácii prezentovania politických a spoločenských úspechov, v ostentatívnej starostlivosti o liturgiu, o doktrínu a o prestíž Cirkvi, v márnivosti spojenjej s riadením praktických vecí, v očarení dynamikou svojpomoci a sebazviažnej realizácie. Na toto niektorí kresťania mňajú svoju energiu a svoj čas - namiesto toho, aby sa vedení Duchom vydali na cestu lásky ...“ (GE 57) – v centre je vždy nejaká forma vonkajšieho ľudského konania – bez vnútornej premeny, bez vzťahu s Bohom, bez lásky...

Ovocím je postoj farizeja z podobenstva: „Bože, ďakujem ti, že nie som ako ostatní ľudia“ (Lk 18,11 SSV): ja mám zásluhy, ja som dokázal, že som dobrý človek, lepší, ako ostatní ľudia. **Pozerajú na iných ako na „horších od seba“** (a nie hriešnikov spolu so sebou), pohrdajú nimi, vyhýbajú sa im, odháňajú ich od seba, prezývajú ich „degešmi“ a pod.

Iní z toho istého dôvodu odmietajú Cirkev, pápeža, Učiteľský úrad, lebo to už všetko sú „pokoncilní heretici“, len oni sú tí správne konajúci a správajúci sa, pravá Cirkev skončila II. vatikánskym koncilom... Tridentským koncilom... Nicejským koncilom... ako si kto z nich vo svojej nafúkanej pyche vyberie.

Výsledkom je novofarizeizmus – keď cítime, že musíme obhajovať seba a popierať svoje hriechy, pretože vyznaním hriechov a slabostí by sme priznali, že sme rovnakí hriešnici „ako tí tam“ – a to by sme nezniešili. Vedie to potom až ku komicko-paradoxnému postoju ľudí, ktorí vyznávajú: „**Isteže, som hriešnik – ale nemám hriechy!**“, pretože „**ja si všetko držím, plním, zachovávam.**“ „**Snažia sa nasledovať cestu ospravedlnenia vlastnými silami, zbožňovaním ľudskej vôle a vlastnej schopnosti, čo sa prenáša do egocentrickej a elitárskej samolúbošti.**“ (GE 57)

V takomto „kresťanstve“ chýba Boží Duch, pretože „si myslíme, že všetko závisí od ľudskej snahy usmerňovanej cirkevnými normami a štruktúrami - komplikujeme evanjelium a stávame sa otrokmi schémy, ktorá obsahuje len málo medzier, cez ktoré môže pôsobiť milosť.“ (GE 58) **Výsledkom je stuhnutosť a skostnatenosť** práve tých, ktorí by často svojou vôľou chceli „reformovať“ Cirkev: „Mnohokrát, naprotiveň impulzu Ducha, sa život Cirkvi mení na múzejný exponát alebo na majetok nemnohých. To sa stáva, keď niektoré kresťanské skupiny kladú prílišný dôraz na zachovávanie určitých vlastných noriem, zvykov alebo štýlov.“ (GE 58)

Poznačuje to aj náš „apoštolát“: „Keď sa niektorí z nich obracajú na slabých a hovoria im, že všetko sa dá s Božou milosťou, v skutočnosti zvyčajne komunikujú myšlienku, že všetko sa dá ľudskou vôľou, akoby ona bola čímsi čistým, dokonalým, všemocným, k čomu sa pridáva milosť.“ (GE 49). Akoby za všetkým, čo takto hovoríme, stála veta: **Však sa snaž!** „Avšak „Svätý Tomáš Akvinský nám pripomína, že dodržiavanie príkazov pridaných k evanjeliu Cirkvou sa má vyžadovať s miernosťou, „aby sa život veriacich príliš nezaťažil“, pretože tak „by sa naše náboženstvo zmenilo na otroctvo.““ (GE 59)

Pelagianizmus nemá zmysel pre ľudskú slabosť. „Chce sa ignorovať,

že „nie všetci môžu všetko“¹ (sv. Bonaventura) a že v tomto živote ľudské slabosti nie sú celkom a navždy zahojené milosťou. (porov. sv. Tomáš Akvinský) V každom prípade, ako učil sv. Augustín, Boh ťa pozýva robiť to, čo môžeš a „prosiť o to, čo nemôžeš“; (sv. Augustín) alebo povedať pokorne Pánovi: „Daj mi, čo žiadaš a žiadaj ma, o čo chceš.“ (sv. Augustín) **Dôvod** je prinajmenšom aj ten, že ako spoznal už sv. Pavol, **Pán nás často vedie a vychováva aj cez naše slabosti a pády,** aby uprostred slabosti sme nespýšneli a neustálym vstávaním, hoci niekedy akoby bezvýsledným, nás prehlboval v láske, viere a nádeji. Ak to nechápeme, „nedostatok úprimného uznania našich obmedzení - v bolesti a modlitbe - je to, čo bráni milosti, aby v nás lepšie pôsobila.“ (GE 50)

V skutočnosti na prvom mieste je Božia milosť a Boží Dar. „Keď sa Boh obracia na Abraháma, hovorí mu: „Ja som všemohúci Boh, chodievaj predomnou a buď dokonalejší“ (Gn 17,1). Aby sme mohli byť dokonalejší, ako sa to jemu páči, musíme žiť s pokorou v jeho prítomnosti, zavínaní do jeho slávy, potrebujeme kráčať v jednote s ním, spoznávajúc jeho trvalú lásku v našich životoch. **Potrebujeme sa prestať báť tejto prítomnosti,** čo nám môže urobiť len dobre.“ (GE 51)

Výsledkom je postoj úbohosti, kedy vo viere a láske prijímame pravdu o sebe: Môžem bez rozpakov prijať fakt, že ja sám nie som ničím, sám zo seba nič nemám, všetko je Božie, všetko je od Boha, som na Bohu úplne, bezpodmienečne a bezvýhradne závislý, či sa mi to páči alebo nie. Zoči-voči tomuto Bohu, mám odvahu konečne vzdať svoje pokusy nejakú sa vymaniť z tejto ničotnosti a priznať si: Som nič. Som totálne úbohý. Som úplná a dokonalá prázdnota – a navyše ešte hriešnik! A to je dobré – pretože Boh prišiel, aby ma naplnil sebou, aby ma vrchovato naplnil svojou Slávou, svojim Božstvom, svojou Večnosťou, svojou Mocou, svojou Veľkosťou a Nádherou. Iba prázdnota môže byť naplnená.

Odmietnutie súčasného pelagianizmu znamená uznať:

- **Prvenstvo milosti** – že všetko je Božie dielo, „Vedť to Boh pôsobí vo vás, že aj chcete, aj konáte, čo sa jemu páči“ (Flp 2,13 SSV) Túto milosť sme si nijako a ničím nezaslúžili, je daná všetkým, aj nám, ako prvá a úplne zadarmo. (GE 52-56)
- **My len spolupracujeme:** „Len na základe Božieho daru, slobodne prevzatého a pokorne prijatého, môžeme spolupracovať s našimi silami, aby sme sa nechali stále viac premieňať.“ (GE 56)
- **Vonkajšok nie vždy zodpovedá vnútornému dielu milosti** – a tak sa môže stať, ako vraví už Ježiš, že „Mýtnici a neviestky vás predchádzajú do Božieho kráľovstva.“ (Mt 21,31 SSV) – **za predpokladu, že skutočne veríme a celým srdcom sa usilujeme s Božou milosťou spolupracovať.** Nie je to ospravedlnenie pre ľahostajnosť či vypočítavosť!
- **Existuje hierarchia čnosti:** „Aby sme sa tomu vyhli, je dobré si často pripomínať, že existuje hierarchia čností, ktorá nás pozýva hľadať to podstatné. **Primát patrí teologálnym čnostiam, ktoré majú Boha ako cieľ i motív.** A v centre je láska. Svätý Pavol hovorí, že to, na čom skutočne záleží, je „viera činná skrze lásku“ (Gal 5, 6). Sme povolani starostlivo venovať pozornosť láske: „Kto miluje bližného, vyplnil zákon (...) teda naplnením zákona je láska“ (Rim 13, 8. 10). Vedť „celý zákon sa spĺňa v jedinom slove, v tomto: „Milovať budeš svojho bližného ako seba samého!“ (Gal 5,14)“ (GE 60). vedť aj **samotná svätosť nie je nič iné, než „dokonalosť v láske“.** Tak sa môže stať, že z Chrámu odchádza ospravedlivený ľudskou skrušeným mýtnik a nie po formálnej stránke nábožensky dokonalý farizej, ktorý si „všetko plní a všetko zachováva“, aj keď za to formálne ďakuje Bohu.

¹ týka sa cirkevnej praxe, nie vnútorných požiadaviek Evanjelia, samozrejme